

Vuelien hiejme – dahkoesoejkesje

Sisvege

<i>Gåabph vuelie hiejmeme gaavna</i>	<i>4</i>
<i>Kapihtele 1: Aernie – Gaavnedimmiesijje.....</i>	<i>4</i>
<i>Vueliepolitihkeles vuajnoe.....</i>	<i>5</i>
<i>Kapihtele 2: Eatneme – Goerehtalleme eatnamistie.....</i>	<i>6</i>
<i>Vueliepolitihkeles vuajnoe.....</i>	<i>6</i>
<i>Uvtelassh rãajvarimmide</i>	<i>7</i>
<i>Kapihtele 3: Giejh – Geajnoem bããstede gaavnedh</i>	<i>7</i>
<i>Vueliepolitihkeles vuanoe.....</i>	<i>8</i>
<i>Uvtelassh rãajvarimmide</i>	<i>8</i>
<i>Kapihtele 4: Moenemereakta – Gæmhpoë vierhtiej bijre.....</i>	<i>9</i>
<i>Vueliepolitihkeles vuajnoe.....</i>	<i>9</i>
<i>Uvtelassh rãajvarimmide</i>	<i>10</i>
<i>Kapihtele 5: Elmie – Digitaale aajhtoeh</i>	<i>10</i>
<i>Vueliepolitihkeles vuajnoe.....</i>	<i>11</i>
<i>Uvtelassh rãajvarimmide</i>	<i>11</i>
<i>Kapihtele 6: Sijte – Organiseereme ektievoeteste</i>	<i>11</i>
<i>Vueliepolitihkeles vuajnoe.....</i>	<i>12</i>
<i>Uvtelassh rãajvarimmide</i>	<i>12</i>
<i>Kapihtele 7: Sertiestimie – Bãarasommesistie nõöremassese.....</i>	<i>13</i>
<i>Vueliepolitihkeles vuajnoe.....</i>	<i>14</i>
<i>Uvtelassh rãajvarimmide</i>	<i>14</i>
<i>Kapihtele 8: Jielemevãarome - Jieliemasse.....</i>	<i>14</i>
<i>Vueliepolitihkeles vuajnoe.....</i>	<i>15</i>
<i>Uvtelassh rãajvarimmide</i>	<i>15</i>
<i>Kapihtele 9: Latjkoe - Tsiehkje staatese</i>	<i>15</i>
<i>Vueliepolitihkeles vuajnoe.....</i>	<i>16</i>
<i>Uvtelassh rãajvarimmide</i>	<i>16</i>
<i>Kapihtele 10: Vihte-njoelkedassh – Etihke jïh dãemiedimmie</i>	<i>17</i>
<i>Vueliepolitihkeles vuajnoe.....</i>	<i>17</i>
<i>Uvtelassh rãajvarimmide</i>	<i>17</i>
<i>Vueliepolitihkeles vuajnoe.....</i>	<i>18</i>
<i>Uvtelassh rãajvarimmide</i>	<i>19</i>
<i>Kapihtele 12: Geajnoeveeljeme – Dïhte praktihkeles saetniedehteme.....</i>	<i>19</i>
<i>Vueliepolitihkeles vuajnoe.....</i>	<i>20</i>
<i>Uvtelassh rãajvarimmide</i>	<i>20</i>

Gåabph vuelie hiejmeme gaavna

Vuelie lihkesvoetine bāata. Almetjistie almetjasse jāhta, mojhtesistie gielese, sjaavohthvoeteste tjoejese. Dīhte guadtasāvva dan sisnie mij ektie, mij idtji iktesth maehtieh jehtasovvedh, men maam læjhkan damtije gosse vuelie tjuedtjele. Dīhte jeala bāarasābpoe almetji mojhtesisnie, maanaj goltelimmesne, sijjesne mij dāāste, jīh dennie ov-vāajnoes ektiedimmesne dej gaskem gieh lin, dah gieh leah, jīh dah gieh annje edtjeh bāetedh. Dan āvteste vuelie vielie goh laavlome. Dīhte ektievoete, mojhtese jīh ektiedimmie.

Dīhte mij āālmegem quadta, tjuara aaj āālmegistie guadtasovvedh. Vuelie lea bierkenamme gaatoej tjīrrh, geerjehtimmien tjīrrh, baeliej tjīrrh gosse deadtasovvi dejstie sijijiste gāabph govlesovvi. Læjhkan ij leah nāhkeme. Dīhte almetji sisnie vuarteme, mojhtesinie, dejnie vaarjelamme baantedimmie, dejnie gaskemearan ræhpas giejine, dan sisnie maam annje meehti gaavnedh. Dīhte dīedtem vadta. Juktie dīhte mij vijriebasse vadtasovveme slæjhtoen, sjaevehtsvoeten jīh jaahkodsvoeten tjīrrh, ij maehtieh jeatjabidie sahtlaakan vadtasovvedh.

Vuelie jeala gosse āādtje tjehtjelisnie gaajedh, gosse dīhte noere dam leara, gosse dīhte maehteles dam quadta, gosse vāarhkohne gorredāvva, gosse dam bæjhkohte jīh orre geajnoeh gaavna jīh gosse vuelie almetjh scenesne dāāste. Ij guhte daejstie tjehtjelistie oktegimse tjāadtjoeh. Desnie gusnie akte viesjietābpoe sjædta, doh jeatjebh aaj giefiesābpoe sjidtieh. Desnie gusnie tjāanghkan steeresuvvieh, elliesvoete nænnoesābpoe sjædta. Dan āvteste barkoe vuelien bāetije aejkine tjuara stuerebe ārrodh goh aktegsdahkoeh, jīh vielie ihkuve goh aktegsprosjekth. Tjuara barkoe ārrodh mij tjōōnghkie dam mij haasenamme, vaarjele dam mij prāāsehke, jīh dīsse jielije faamoem vadta guktie jāarka.

Daate soejkesje tjaalasovveme daennie byjhkesjimmesne. Ij ussjedamme vuelien hiejme goh gāetie dīsse mij nāhkelamme, men goh gaavnedimmiesijie dīsse mij edtja jāerhkedh tjojedh, maam edtja līeredh, vaarjelidh jīh guhkiebasse sertiestidh. Dīhte seahkarimmiem vāaroeminie ātna dej āvteste mah dāllem nastehtahteme, jīh dīedtem dej āvteste gieh edtjeh dam guhkiebasse jāerhkedh. Naemhtie ij leah daate ajve soejkesje rāajvarimmide, men væhta ihke vyljehke tjirkedh dīhte mij joe jeala, āādtje guhkiebasse jāerhkedh, jīh vaarjelimie dan bījre mij annje edtja sov gielem gaavnedh.

Kapihtele 1: Aernie – Gaavnedimmiesijie

Mandaate

Daate tjaatsege lea dorjesovveme goh vaestiedasse Saemiedigkien dongkemasse aktem ellies soejkesjem salkehtidh juktie «Vuelien hiejme» tseegkedh jīh giehtelidh. Syjhtedasse læjhkan vielie feerhmie goh doh reereles mierieh. Saemien aerpievuekien mietie aernie lea jarngedovne bierkenæmman jīh daajroesertiestæmman. Daesnie mijjieh tjāanghkenibie rāārestallebe, jīh daebpede dālle bækta. Ulmie daejnie soejkesjinie lea dam dāllem tsihkijehtedh mij tjirkie vuelie ij ajve bierkenh goh museumemojhtese, men guhkiebasse jeala goh seabradahken guedtie faamoe.

Jarkelimmiebaelie

Mijjies geerve eatnamisnie svihtjebe. Aktene bielesne gijrem dääjrebe gusnie noere saemieh aerpiem bäästede vaeltieh stoerre faamohne. Mubpene bielesne vuejnebe doh bääries giejh ajmoeh. Daelie tjuara daajroem, mij aarebi lij aarkebiejjien jñh dällebealesne, orre struktuvri tjirrh tjirkedh. Seammäsienten teknologeles evtiedimmie vääromem haasta gosse reaktah deadtoven nualan beaja, jñh gusnie digitaale appropriasjovne maahta varkebe sjugniehtovvedh goh institusjovnh nöörh reageeredh.

Daan biejjien vaestiedasse daejtie haestiemidie lea daan mearan aktegsalmetjh mah jeenjemasth barkoem quadteme. Almetjh tjarke iedtjine leah laessiem oktegh quadteme, daamtaj vuestiebiegkesne. Daate lea strategije mij lij leah nænnoes vielie. Tjije bääteme vierhtide tjöönghkedh jñh ihkuve organiseeremem tseegkedh – sijte vualan.

Naemhtie soejkesje lohkesåvva

Göökte daajroenjiejtjies

Daate stuvremetjaatsege tseegkesovveme ihke barkoe edtja åvtese juhtedh. Mijjies tjïelkelaakan *politihkeles væljoen jñh faageles salkehtimmien* gaskem joekehtibie. Dan åvteste tjaatsegem struktureereme göökte njieptjine mah sinsitniem dääroehtieh.

.

1. **Åejvietjaatsege (Strategije):** Doh minngebe kapihtelh leah tjaalasovveme dejtie mah sjæysjalimmieh vaeltieh. Daesnie mijjies kaarthtem guvviedibie jñh otnjegem biejebe. Giele lea veele, strategeles jñh ektiedamme vihties rääjvarimmide. Fierhte kapihtele vihties dramaturgijem fulkie:
 - **Eatneme /Analyse):** Åenehks buerkiestimmie haestiemistie.
 - **Vueliepolitihkeles vuajnoe:** Prinsihpe man mietie mijjies stuvrebe.
 - **Laajroe guhkiebasse (Rääjvarimmie):** Tjïelke sïllh juktie Goerehtalledh, Konsolideeredh jñh Ekspandeeredh (GKE)
2. **Lissietjaalegh (Salkehtimmie):** Fierhten kapihtelasse vijries faageles lissietjaalegh govlesuvvieh. Daesnie mijjies **teemide veelebelaakan digkiedibie**. Lissietjaaleginie veelelaakan **vihtesjimmievåaromem** tjïelkestehtebe (mah faaktah leah mijen väärome?), **perspektiveereme** (maam teorijide nuhtjebe?) jñh **våaroehthimmie** (mannasinie A veeljebe jñh ij B?) Daesnie aaj veele **funksjovneanalysh** åehpiedehtebe, jñh alternatijvh jñh vaahrah digkiedibie.

Lohkije bööresåvva åejvietjaatsegem lohkedh juktie *otnjegem* guarkedh, jñh lissietjaaleginie vuartasjidh juktie tjïelkestemem goerehtidh. Naemhtie daerpiesvoetem politihkeles tjïelkevoetine krievenassine faageles veelevoetese iktedibie.

Vueliepolitihkeles vuajnoe

Kulturelle jïjtjemoenemereakta

Saemiedigkie vāaroemasse beaja reakta jītse kultuvreaerpiem reeredh lea krīevenasse akten jielie demokratijese. Tseegkeme Vuelien hiejmeste ij leah ajve akte kultuvrepolitihkeles rāajvarimmie, men saetniedehteme saemien jītjemoenemistie. Ibie edtjh vielie guessine jītsh histovrijisnie ārrodh; edtjebe jītjh dāllem nastedh.

Kapihtele 2: Eatneme – Goerehtalleme eatnamistie

Fragmenteereldh eatneme

Daan biejjien saemien musihkejielede lea skāabpoes eatnamisnie. Ij gāessie gih aarebi vielie saemien musihke dorjesovveme, jīh ij gāessie gih aarebi vāajnoesvoete stuerebe orreme. Læjhkan daate suksesse lea gællan infrastruktuvresne mij prāāsehke jīh fragmenteereldh.

Daan beajjetje ekosysteeme bæjjese guadtelge akti akti vaartojste; Aktegstjāadtjoen vaartijh daan beajjetje ekosysteemem tseegkestieh: Riddu Riđđu jīh pāaskefestivaalh gaavnedimmiesijjide sjugniedieh; Saemien vāarkoe histovrijem reerie; Saemien jīlleskuvlen lea dīedte ööhpehtimmien āvteste. Men daej vaartiji gaskesne ij leah naan tjīelke baalka. Ij guhte dīedtem elliesvoeten āvteste utnieh.

Projekte-ekonomijen nīpkeme

Faatoes iktedimmien gaavhtan dle gellie annjebodts öörnēgh suerkesne. Skraejrieh meijgujmie nearhka stoerre faamojne, daamtaj jaemieh gosse projekteboelhke nāhkeme, dan āvteste ij leah naan dāastoje mij maahta illedahkide guhkiebasse reeredh. Maahtoe mij tseegkesāvva gaarvene goh gīejh bīegkesne.

Mijjieh leakadimmiem systeemesne vuejnebe. Ööhpehtamme joejkijh profesjonelle abparaatem sijjen bījre fāātesieh, mij materijaale mij sījse tjöönghkesovveme gællan sjidtieh privaate harddiskine.

Daerpies vīedteldahkine

Væljoe jallh talente ij Saepmesne fāātesh. Dīhte mij fāātese lea *strukturelle mojhtese*. Daan beajjetje aktöörh varke vaerrieh juktie bījvedh. Jis ibie ektie vīedteldahkem utnieh libie vaahresne vuelie jāarhka «festivaale-sjangerinie» ārrodh dan institusjonelle rudtjelīhtsen namhtah, mij lea daerpies juktie tjirkedh vuelie mubpien boelverse sertiēstāvva.

Vueliepolitihkeles vuajnoe

Destie mij sājhtoe heannadidh dīsse mij systemen mietie

Saemiedigkie dam joekoen stoerre barkoem jāāhkesje maam daan biejjien kultuvreaktöörh darjoeh, men vihteste vuelie bāetije aejkie ij maehtieh ajve iēdtjeladtji āelkiej nelnie līegkedidh.

Fragmenteereme lea aajhtoe aerpievuekien seekerevoeten vööste. Mijjeh jarkelimmien ad-hoc-vuekijste vihties struktuvride daarpesjibie, gusnie dïedte elliesvoeten åvtete akten sæjjan biejesåvva.

Uvtelassh råajvarimmide

1. Goerehtalledh (Bijjeguvvie)

- **Aktöörekaarhte:** Ållesth analysem daan beajjetje saemien musihkesuerkeste tjirrehtidh juktie veelelaakan goerehtalledh gusnie raejkieh infrastruktuvresne leah.
- **Vierhtiebahtseme:** Goerehtalledh man stoerre bielic vueliesuerkeste mij annjebodts prosjektevierhtieh åådtje, vihties giehtelimmievierhtiej vööste.

2. Konsolideeredh (Nænnoestidh)

- **Gaavnedimmiesijje:** Byjjes «Vuelie-forumem» tseegkedh gusnie festivaali åvtekhk, vårhcoe jïh ööhpehtimmie gaavnesjieh fierhten jaepien juktie rovht jïh barkoeh koordineeredh.
- **Vaartijidie tjirkedh:** Maadthdårjoem tjirkedh dejtie tjoevtenjeinstitusjovnde mah joe gååvnesieh guktie dah eah daarpesjh giehtelidh prosjektevierhkieh ohtsedh mearan «Hïejme» tseegkesåvva.

3. Ekspandeeredh (Lutnjedh)

- **Mandaate:** Don orre ektie institusjovnen mandaatem nænnoestidh, dan analysen mietie maam doh jeatjah aktöörh eah gaptjh.

Kapihtele 3: Gïejh – Geajnoem bååstede gaavnedh

Sjaevehts aerpie

Tjeallarinie jïh magasijnine Romsesne, Berlinesne jïh Helsinkisnie gellie tåvsene tæjmoeh vueliejgumie gååvnesieh. Ij leah daate ajve tjoejefijlh, daate *vuelieh* - gïejh mijjen aarebi maadtojste. Baantedimmieh mejtie dotkijh jïh almetjh feelemisnie dorjeme tjuetie jaepieh leah gïejh mah leah eksijlesne orreme.

Tsiehkie itjmies. Jïjnje daehtie materijaaleste leah formaatine vöörhkesovveme mij smualkoe. Eantan vierrebe lea dïhte faatoes jaksoesvoete: Metadaatah leah daamtaj båajhtoeh, nommh fååtesieh, jïh baantedimmieh leah systeemen mietie biejesovveme gieline mejtie doh jeenjemes

saemieh eah guarkoeh. Vuelie konteksten namhtah lea goh gieje mij haajpene bijjene elmesne.

Gåetide

Tjoerebe göökte prosessi gaskem joekehtidh repatrieeremisnie. Dïhte akte lea *digitaale gåetide båetedh*, mij bahtsemem dallah vadta maadtoeladtjide jïh voenges seabradahkide. Dïhte mubpie lea *fysiske retuvre* originaalematerijaaleste. Argumeente «mijjïeh fasiliteeth fååtesibie», lea daam prosessem tjöödtjestamme guhkiem. Tseegkeme Vuelien hïejmeste sæjhta daam heaptoem båarhte vaeltedh viehkine klïjmastuvrelldh magasijnh faalehtidh mah gaskenasjonaale standarden mietie.

Dekoloniseereme rïektesisnie

Gosse dotkije vueliem baantedi jaepien 1920, dellie daajroem meatan veelti seabradahken sistie. Dam gåetide veedtjedh lea histovrijes meadtam dâvvodh. Ij leah nuekie mijjïeh kopijem åadtjobe; reeremedïedte tjuara saemien gïetide sertiéstovvedh. Edtjebe jïjtjïh histovrijem mijjen bïjre eekedh.

Vueliepolitihkeles vuanoe

Reakta jïjtse histovrijasse

Saemiedigkie åtna doh histovrijes vueliebaantedimmïeh goh bielie saemien åålmegen ektie eekeste. Ibie jååhkesjïh mijjen aarebi maadtoej gielh jåerhkïeh ov-jaksoes årrodh ålkoelaanten våarhkojne. Ulmie lea ellïes repatrieereme. Goske gåarede fysiske sertemem buektïehtidh, mijjïeh ellïes digitaale baahtsemem jïh reaktam krïevebe bïevnesidïe baantedimmïej bïjre staerïedidh jïh reeredh.

Uvtelassh råajvarimmide

1. Goerehtalledh (Gaavnedh)

- **Stoerre ohtseme:** Barkoem systeemen mietie aelkedh vueliebaantedimmïeh lokaliseeredh museuminie Europesne jïh privaate våarhkojne.
- **Tsiehkïevuarjasjimmïe:** Materijaalem klassifiseeredh fuehpien mietie; mah giejh leah gaarveneminie fysiskelaakan?

2. Konsolideeredh (Tjirkedh)

- **Latjkoeh:** Åelïedihks latjkoeh Nasjonaale gærjagåetine jïh Nöörjen Åålmehmuseuminie darjodh digitaliseeremedrïekten bïjre.

- **Nomme-ektiebarkoe:** Barkoedåehkieh tseegkedh bāarasābpoe almetjigujmie voenges seabradahkine mah baantedimmide systeemen mietie goltelieh juktie gielh identifiseeredh.

3. Ekspandeeredh (Gåetide foeresjidh)

- **Repatrieereme-ektievoete:** Vihties ektievoetem tseegkedh «Vuelien hiejmen» nualan mij ajve juridihkeles jīh praktihkeles bāāstedeserteminie barka.
- **Magasijne:** Fysiske vāarhkoefasilitēeth Saepmesne bigkedh mah leah gaskenasjonaale krīevenassi mietie.

Kapihtele 4: Moenemereakta – Gæmhpoē vierhtiej bijre

Noere joejkijen aehpie

Mājhtelh noere joejkijem. Dīhte persovnevueliem dorjeme aajjebasse. Vuelie buerkeste guktie lea, dan lustesvoetem jīh dan jielede. Gosse sæjhta vierhkiem TONO:sne registreeredh, dīhte viedtjem diervesje. Systeeme dam noere joejkijem registreerie goh vuelien aajnehke aajhtere.

Juridihken mietie daate reaktoe nōörjen laaki mietie. Kultuvren mietie ij leah daate reaktoe. Saemien aerpievuekien mietie ij dīhte noere joejkije vueliem oktegh eekie, dīhte aaj aajjeben vuelie, dan āvteste vuelie *lea* aajja. Dīhte vigkiem vuesehte jalletje eekereaktan jīh saemien reeremeāssjaldahki gaskem.

Nōörjen laake saemien provhkereaktan vōōste

Aajehtsvierhkielaake indivijdefokusem vāaroeminie ātna: Dīhte guhte sjugnede, lea aajhtere. Saemien reaktamīele lea *relasjonelle*. Aajhterevoete lea juakasovveme joejkijen jīh objekten gaskem, jīh daamtaj maadtoeladtjigujmie. Daan biejjien laakh eah kategorijh daase utnieh, mestie saemien tjiehpiedæjjah ekonomeles teehpemem dāājroeh jīh joejkijh moraalske aehpieh āadtjoeh.

Daerpies harmoniseereminie

Ij gāaredh dāeriesmoerem loetedh viehkine baajedh ārrodh nōörjen laakh krōöhkestidh, men viehkine systeemide harmoniseeredh. Goh neebnesovveme kapihtelisnie 9, NBS *Musikklandet* aktem sjīere reaktakategorijem vualan juvnehte.

Goske laake jorkese, «Vuelien hiejme» tjuara rāāllam utnedh goh liktije. Aktegsindivijdh eah maehtieh daam gæmhpoem oktegh vaeltedh gaskenasjonaale reaktaorganisasjovni vōōste.

Vueliepolitihkeles vuajnoe

Seammavyörtogsvoete laaki jñh aerpievuekiej gaskem

Saemiedigkie ij jååhkesjh jalletje jusse jñtsistie saemien provhkereaktan uvte båata. Persovnevuelie ij leah akte friijetjåadtjoen tjeahpoevierhkie, men bielie almetjen identiteeteste. «Vuelien hñejme» edtja juridihkeles jñh ekonomeles seammagñetedimmien åvteste barkedh, gusnie reakta jñtse vueliem eekedh mñrrestalla reaktine jñtse guvviem eekedh.

Uvtelassh råajvarimmide

1. Goerehtalledh (Goerkese)

- **Provhkereakta-salkehtimmie:** Saemien reaktagoerkesem juridihkeles dokumenteeredh juktie våaromem sjugniedidh mij Aajehtsvierhkielaaken vööste tjåådtje.
- **Ekonomeles teeHPeme:** «Reaktaleakadimmiem» ryöknedidh maam saemien tjiehpiedæjjah læjjadieH gosse TONO-systeemen ålkolen tjåadtjoeh.

2. Konsolideeredh (Vaarjelidh)

- **Juridihkels voestesviehkie:** Namhtah raeriestimmiedñenesjem sñjehtedimmide jñh jååhkesjæmman tseegkedh «Vuelien hñejmen» nualan.
- **TONO-latjkoe:** Laavenjostoem formaliseeredh juktie registreeremesysteemide reereles sñjehtedidh laakejarkelimmien åvtelen.

3. Ekspandeeredh (Evtiedidh)

- **Sñjere reaktakategori:** Laakebarkojne nñerhkedh juktie Aajehtsvierhkielaakem jarkelidh NBS:n mietie *Musikklandet*.

Kapihtele 5: Elmie – Digitaale aajhtoeh

Gosse gñele sualese

Mijjiej orre teknologeles haestemen uvte tjåadtjobe mij aerpievuekien våaromem deadtoven nualan beaja. Mearan mijjiej barkeminie båeries baantedimmieh gåatan veedtjedh, digitaale eksporte juhtieminië raaktan daelie. Dorjeldhjiermien (DJ) gaavhtan gåarede vueliem sjugniedidh, heeredh jñh manipuleeredh bieleden akte saemie lea meatan dam darjodh.

Synteteles aajhtoe

Haesteme lea guektelen juakasovveme. Uvtemes evtiedimmiem vuejnebe destie mij gohtjesåvva «deepfakes», gusnie algoritmh mah mijjen ræHPas våarhkøjne haarjanamme, tjoejem darjoeh mij eevre tjñelke govloe. Mubpesth teknologije nuepiem vadta stoorre

vejtiestimmiem darjodh mij idtji aarebi gåaredh. Gusnie aarebi tjoeri Saepmien gåajkoe vuelkedh kultuvrem «veedtjedh», teknologijesielh maehtieh daelie saemien kultuvremarköörh tjöönghkedh jñh veedtjedh needtesne jñh dejtie guhkiebasse doekedh.

Tjñelkevoete goh vaarjelimmie

Digitaale gjiehtelimmesne gusnie budtsie-baedtse synteteles sisvegistie, *tjñelkevoete/autenisitete* sæjhta vihkielommes valutine sjñdtedh. Vaahra lea definisjovnefaamoe dan bijjelen mij vuelie *lea*, Saepmien luvhtie jorkese Silicon Valleyse. Veaksehs institusjovnen namhtah, mij maahta verifiseeredh jñh kvaliteetem tjirkedh, libie vaahresne dñhte synteteles versjovne dam jñjtjereerije soptsesinie sjædta veartenisnie.

Vueliepolitihkeles vuajnoe

Teknologeles suvereniteete. Saemiedigkie ij maehtieh veareldem tjöödtjestidh, men mijjieh nyöjhkebe biegekste gåpmanidh. Mijjieh krñevebe haarjanimmie DJ-modellijste saemien materijaalesne edtja, prinsihpen nualan frijje, åvtelhbodti jååhkesjimmien bijre biejesovvedh. Vuelien digitaale bæetije aejkie edtja stuvresovvedh etihkeles njoelkedassijste mah viedteldihkie saemien kultuvregoerkesisnie, ij algoritmijste.

Uvtelassh råajvarimmide

1. Goerehtalledh (Vaahra)

- **Digitaale vaahravuarjasjimmie:** Goerehtalledh mah ræhpas saemien vårhkoeh mah åtnasuvvieh DJ-modellh haarjanidh daan biejjien.

2. Konsolideeredh (Vaarjelidh)

- **Sertifiseeremeöörnege:** Digitaale tjaetsiemierhkem jallh «saemien verifiseereme»-steempelem evtiedidh mij tjñelke vætnoem DJ-genereereme sisvegistie joekehte.
- **Lisensieereme:** Nuepiem salkehtidh ræhpas daatastræjmieh steegkedh, jñh buerebh lisensieereme bahtsemem faalehtidh.

3. Ekspandeeredh (Baajnehtidh)

- **Veartenevijries ektiedimmie:** Skraejriem vaeltedh gaskenasjonaale aalkoeåålmegelaavenjostose DJ-reguleeremen bijre.

Kapihtele 6: Sijte – Organiseereme ektievoeteste

Ektievoeten struktuvre Goh kapihtele 2 vuesehte, lea suerkesne. Vaestiedasse disse dle ij leah daerpies löövles kolossem bigkedh, men funksjonelle **sijtem** organiseeredh – barkoeektievoete gusnie vuelie lea jarngesne.

«Vuelien hiejme» edtja jarngine årrodh daennie sijtesne. Mearan festivaalh, vâarhkoeh jïh ööhpehtimmieinstitusjovnh dam operatijve barkoem darjoeh, jarngesn hâksa koordineeredh jïh ektie otnjegem biejedh. Hiejme ij edtjh doh daaletje aktööri **sijjeste bâetedh**, men doh gâaroes sijjeh dej gaskem dievhtedh, dejtje viehkiem vedtedh reereles, jïh tjirkedh daajroe tjöönghkesâvva guhkiem.

Jarngefunksjovnh: Laavenjassh dâehkesne

Juktie haestiemidie loetedh, institusjovne edtja gaektsie defineereme âejviefunksjovnh utnedh;

1. **Dokumentasjovne:** Barkoem stuvredh vâarhkoematerijaalem gâetide foeresjidh.
2. **Daajroeabaanghke:** Naasjonaale maahtoejarngine årrodh.
3. **Dâårrehtimmie:** Ööhpehtimmieboelhkem jïh mentovreprogrammide koordineeredh.
4. **Reaktavaeptie:** Faageles autoriteetine årrodh laaki bijre.
5. **Vâajnoesvoete:** Festivaalh jïh gaskenasjonaale ektiedimmiem koordineeredh.
6. **Dâarjoeabparaate:** Reereles viehkiem frijje joejkijidie faalehtidh.
7. **Vueliefaageles vierhtie:** Vueliemetodihkem evtiedidh vuesiehtimmien gaavhtan hoksesuerkesne.
8. **Tjehpeles laboratorijume:** Nuepieh faalehtidh jïjtjemse evtiedidh.

Saemien stuvreme

Dâårrehtimmiej gaavhtan histovrijen tjïrrh dellie definisjovnefaamoe tjuara saemien seabradahkesne årrodh. Daate sæjhta jiehtedh stâvroes gusnie saemieh leah jienebelâhkosne jïh leevles vueliefaageles maahtoe. Ij edtjh daate staateles institusjovnine årrodh saemide, men saemien institusjovne misse staate beetnehdâarjoem vadta.

Vueliepolitihkeles vuajnoe

Institusjonelle suvereniteete. Saemiedigkie vihteste vuelien bâetije âejkie ij maehtieh vielie iedtjeladtji ektiebarkose liegkedidh. Mijjeh bæjhkoehitbie tseegkeme «Vuelien hiejmeste» lea saetniedehteme reakteste jïjtje moenedh. Institusjovne edtja tjirkijinie årrodh ihke maahtoe jâarhka årrodh Saepmesne.

Uvtelassh råajvarimmide

1. Goerehtalledh (Ryöjredidh)

- **Modelle-salkehtimmie:** Juridihkeles salkehtimmiem organisasjovnehammoste tjirrehtidh (jijtjeraarehke stiftelse jallh goevtse).
- **Giehtelimmekalkyle:** Veele budsjedth guhkiebasse darjodh.

2. Konsolideeredh (Tseegkedh)

- **Aspiranteöörnege (Pilovte):** Institusjovnebigkeminie joe aelkedh 2026 gosse 3-5 noere faagealmetjh sehtie.
- **Saemien jienebelåhkoem njoelkedassine nænnoestidh:** Tjirkedh stuvremeorgaanh iktesth saemien jienebelåhkoem utnieh.

3. Ekspandeeredh (Giehtelidh)

- **Fysiske jñh digitaale hiejme:** Institusjovnen åejviejarngem Saepmesne tseegkedh.
- **Dårjoeportefølje:** Institusjovnen jijtse vierhkievierhtieh tseegkedh.

Kapihtele 7: Sertiestimmie – Båarasommesistie nööremassese

Gosse lieremesvaalhtese tsoepkene

Lierehtimmie joejkemisnie ij lij aerpievuekien mietie klaassetjiehtjelisnie. Dñhte dorjesovvi buertiebealesne tjöövkesne, giedtesne jñh laadthbiekerisnie. Lieri joejkedh gosse lij meatan joejkedh. Daaroedhtemen gaavhtan dellie dñhte iemie sertiestimmie tsoepkenamme stoorre bieline Saepmeste.

Gosse tjöövkebuertie-pedagogihke» gaarvene, dellie gåaroes sijjie sjædta. Skuvlesysteeme lea voejhkelamme dam kompenseeredh, men vueliem daamtaj gñetede goh mij akt ammeslaaketje. Mijjieh aelhkies faalenassem fååtesibie mij jienebh ulmiedåehkieh jaksa.

Miesterelæroe systeemesne

Vuelie lea njaalmeldh aerpievuekie mij learoegærjah dööresmahta. Tjuara vueliem almetjistie almetjasse sertedh. Daesnie «Vuelien hiejme» edtja dåårrehtimmiemotovrinie årrodh viehkine **mïesterelohkehtæjjam** vihth åtnose vaeltedh. Tjoerebe aerpievuekien guedtjñh (mïesterh) noere talentigujmie rïekte ektiedidh. Ij gåaredh dam saacht guktie darjodh, dñhte abparaatem kreava mij mïesteridie baalhkam vadtta jñh gaavnedimmide organiseerie.

Faatoes learoeverhtieh

Lohkehtæjjah kvaliteetetjirkeme materijellen mietie gihtjieh. «Vuelien hiejme» edtja goh redaksjovne årrodh orre, digitaale learoeverhtide. Gosse våarhkoematerijaalem pedagogeles jaksoes dorje, maehete ööhpehtimmiem aelhie heeremistie gñengelåbpoe goerkesasse jarkelidh.

Vueliepolitihkeles vuajnoe

Reakadimmireakta, ij veeljemefaage

Saemiedigkie vihteste reakta jijtse kultuvren musihkeietniegielem lieredh lea bielic ööhpehtimmireakteste. Edtja vueliem jååhkesjidh goh jijtse daajroesysteeme. Ibie jååhkesjh daajroe jaama dejnie båarasommes boelvine dan åvteste mijjeh idtjimh systeemh utnieh dam dåastodh.

Uvtelassh råajvarimmide

1. Goerehtalledh (Bijjieguvvie)

- **Vierhtiebaanghke:** Jaksoes aerpievuekien guedtijh registreeredh mah maehtieh mentovrinie årrodh.
- **Daerpiesvoeteanalyse:** Goerehtalledh mah vihties learoevierhtieh lohkehtæjjah fååtesieh.

2. Konsolideeredh (Nænnoestidh)

- **Mentovreprogramme:** Stipendeöörnegem tseegkedh mij edtja lierehtæjjah jñh miesterh frijje åstedh
- **Vuelie-didaktihkeles viermie:** Faageles forumem musihkepedagogide tseegkedh.

3. Ekspandeeredh (Evtiedidh)

- **Digitaale vuelieskuvle:** Interaktijve lieremevåaromem lanseeredh
- **Giesieakademije:** Fierhten jaapetje, intensijve kuvsjh noeride tseegkedh

Kapihtele 8: Jielemevåarome - Jieliemasse

Feestehåalome-paradokse

Vuelien statuse byögkelesvoetesne lea guektiengjerts. Dñhte åvtese lutnjesåvva goh nasjonaale symbolle stoerre heannadimmine, men joejkiji aarkebiejjie lea ov-seekere. Jielemeektiedimmesne vueliem daamtaj guarkoe goh hobby jallh folklore, buerebh enn goh barkoe mestie edtja gåaredh jieleddh.

Tjoerebe orrijidh vueliem *feegreminie* nuhtjedh, jñh sijjeste dam vuejnedh goh akte suerkie maam våaroehthie. Sijte ij maehtieh feestehåaloemijstie jieleddh; tjura beapmoe buertesne årrodh.

Systeemetjelmehthsvoete

Gellie nasjonaale dåarjoeöörnegh jalletje musihkestruktuvrese sjehtieh. Aerpievuekien joejkije mij juajka a cappella, daamtaj kategorji ålkolen gahtja. Illedahke lea væjkele guedtijh

aerpievuekeste noerhkesuvvieh vueliem lissiejelieminie utnedh. Akte lïhtse dej gaskem fâåtese mij maahta dam aerpievuekien daajroem profesjonelle prosjektide jarkoestidh.

Areena-evtiedimmie

Ihke vuelie edtja nænnoes jielieminie årrodh, dellie tjuara «dan saemien bollenjessen sistie» jïh dejtïe sïejhme scenaj sïjse – jïjtse premissine. Daate musihkefaageles infrastruktuvrem kreava: åejvieh jïh produsenth mah sjangerem quarkoeh.

Vueliepolitihkeles vuajnoe

Profesjonelle vyörtegsvoete

Saemiedigkie bæjhkohte vuelie lea tjeahpoehammoe ellies aarvojste mij edtja jeatjah tjeahpoeaarhtigujmie mïrrestalledh. Ulmien mietie edtja gåaredh joejkemistie jïeledh elliestïjjen. Mïjjïeh vierhkïevierhtïeh krïevebe mah vuelien sjïere aarhtem jååhkesjïeh, jïh mah joejkïjï sosijaale reaktah jïh veanhtadihks ekonomïjem tjïrkïeh.

Uvtelassh råajvarimmide

1. Goerehtalledh (Dokumenteeredh)

- **Jieleetsïehkiegoerehtimmie:** Saemien musihkeri rïektes baalhkvååaromem dokumenteeredh.
- **Systeemerevisjovne:** Teknihkeles heaptoeh Kultuvreraerien öörneginie identifiseeredh.

2. Konsolideeredh (Tjïrkedh)

- **Barkoestïpendh:** Guhkïes stipendh tseegkedh mah edtjïeh joejkïjïdie årrodh.
- **Turnédåarjoe:** Dåarjoe tseegkedh juktïe vueliem bæjhkoehtidh Saepmesne.

3. Ekspandeeredh (Lutnjedh)

- **Eksporteprogramme:** Vihtïes barkoe vualan gaskenasjonaale nïjeptjesne
- **«Staatejoejkïjh»:** Salkehtidh mejtïe nuepie barkoeh tseegkedh vihtïes jaepide åajvoeh joejkïjïdie

Kapihtele 9: Latjkoe - Tsïehkie staatese

Et Tjaatsege mij spïelenjoelkedasside jarkele

NBS:ine 2025:7 *Musikklandet* Nöörjen åejvieladtjh leah salkehtimmiem deelleme mij analysem daennie dahkoesoejkesjisnie vihteste. Salkehtimmie lea jarkoemierie gosse vihteste daan beajjetje vierhkïevierhtïeabparaate ij vuelien jïjtseaarhtem dievvedh. Staate lea daejnie

byjhkesjamme eatnemem tjuara orresistie goerehtalledh.

Desnie gusnie mijjeh aarebi daerpiesvoeten åvteste argumenteereme, mijjeh daelie staateles juvnehtimmiem dej seamma strukturelle dahkoej bijre utnebe: institusjonelle hiejme, jijtse reaktakategoriye jñh dedikeereme vueliefoente.

Nasjonaale dïedte

Musikhkemoenehtsen juvnehtimmi sjædta goh byjngetje vihtiestimmi haestiemijstie mejtie buerkiestamme kapihtelinie 2 jñh 4. Juvnehtimmi akten institusjonelle hiejmen bijre lea byjhkesjimmi staaten lea dïedte beetnehdåarjoe infrastrukturese vedtedh mij ojhte jåhta. Prinsihpe «staateles beetnehdåarjoen, saemien stuvremen» bijre dïhte politihkeles mandaate sjædta juktie Vuelien hiejmem saetniedehtedh. Daate lea latjkoe mij mijjen våarome sjædta.

Vueliepolitihkeles vuajnoe

Vihtiestimmi dïedteste

Saemiedigkie åtna NBS 2025:7 *Musikklandet* goh minngemosth staateles byjhkesjimmi, daan beajjetje kultuvrepolitihke lea sierredimmi vuelien jijtseaarhteste. Mijjeh våaroemasse biejbe juvnehtimmi leah daerpies dånvoje råajvarimmieh juktie Nöörjen åålmehriekteles åeliedimmieh illedh. Salkehtimmietijje lea nåhkeme; daelie politihkeles implementeeremem krievebe.

Uvtelassh råajvarimmide

1. Goerehtalledh (Ryöjredidh)

- **Åasa-analyse:** Budsjetlahtesem Kultuvredepartemeentese darjodh NBS:n juvnehtimmien mietie.

2. Konsolideeredh (Tseegkedh)

- **Implementeeremedåehkie:** Barkoedåehkiem nammoehtidh man mandaate lea kapihtelem 5 *Musikklandesne* saetniedehtedh.
- **Politihkeles leeseme:** Siemesvoetem politihken dåaresth tjirkedh saemien jijtjemoenenen bijre dennie guhkiebasse barkosne

3. Ekspandeeredh (Gïehtelidh)

- **Saetniedehteme vueliefoenteste:** Foentem tseegkedh goh ihkuve gaaltije mij reeresåvva Vuelien hiejmeste.

Kapihtele 10: Vihte-njoelkedassh – Etihke jñh dâemiedimmie

Fealadimmie eatnamisnie

Mearan kapihtele 4 lea laaki bñjre, daate boelhke lea *etihken* bñjre – guktie mijjeh dâemiedibie. Eatnamisnie jñh sijtesne ov-tjaaleldh njoelkedassh gâåvnesieh. Laake unnemes krïevenassem beaja, men sensitijve materijaaline «Vuelien hñejme» tjuara jollebe standardem nuhtjedh, saemien nâårmi mietie.

Joekehtahteme baahtseme

Ij gaajhke leah gaajhkesidie. Don jalletje åssjaldahken mohte «ræhpas baahtsemem» bñjre, Vuelien hñejme edtja joekehtahteme baahtsemem nuhtjedh. Naakede lea ræhpas veartenasse, naakede ajve maadtoeladtjide, jñh naakede lea gaptjeldihkie dan aejlies karakteren gaavhtan. Edtja daam gradeeremem dialogen tjñrrh stuvredh aerpievuekien guedtjigujmie.

Etihkeles raerie

Juktie daah aehpieh reeredh, institusjovne **etihkeles raeriem** daarpesje – orgaane gusnie bâarasåbpoe aerpievuekien guedtjijh. Daate raerie edtja institusjovnen etihkeles kompassine årrodh. Dñhte edtja sjæjsjalimmieh vaeltedh gosse juerie, jñh tjirkedh praksise ij daepiej vööste strñjrh. Naemhtie etihke bieline sjædta dehtie biejjieladtje infrastruktuvreste.

Vueliepolitihkeles vuajnoe

Leajhtadimmie vaarjelimmien tjñrrh

Våarhkoe mij ij årroji leajhtadimmiem utnieh, sæjhta gâaroes sjñdtedh. Saemiedigkie vihteste Vuelien hñejme edtja våaroeminie utnedh sov råållam daajroem vaarjelidh maam ij edtjh byögkeles darjodh seammasienten goh institusjovne edtja eensi daajroebievniemasse sjñhteladtedh. Reakta gñehtjedimmiem nyöjhkedh lea seamma vihkele goh reakta gñehtjedæmman.

Uvtelassh råajvarimmide

1. Goerehtalledh (Vuarjasjidh)

- Sensitiviteete-bisseme: Daaletje våarhkoeh vuartasjidh jñh materijaalem identifiseeredh mejtie byöroe tjeakoes hööltedh.
- **Nåårme-tjöönghkeme:** Voenges variasjovnh etihkeles njoelkedassine goerehtalledh.

2. Konsolideeredh (Tjirkedh)

- **Etihkeles raerie:** «Etihkeles raeriem vualan» tseegkedh jñh mandaatem disse vihtiestidh.
- **Bahtseme-matrijse:** Systememem evtiedidh gradeeremem darjodh (Kruana/Viskes/Rööpses sovna).

3. Ekspandeeredh (Standarden biejedh)

- **Etihkeles bñhkedaaja:** «Etihkeles njoelkedassh reeremasse saemien tjoejaerpeste» darjodh goh bransjestandarde.

Kapihtele 11: Elmien gaedtie – visjovne 2050

Aerpie Áilen minngesne

Juktie konsekvenside quarkedh dejstie veeljemijstie mijjiej vaeltebe daan biejjien, tjoeerbe elmien gaedtien jñh Áilen vööste vuejnedh, noere joejkije jaepien 2050. Daan beajjetje boelven mohte, Die ij steegkeldh oksh jallh suvveme baalkah dääjrh.

Gosse orre musihkem sjugnede, dñhte laakh dääjroe mah altese reaktah jáåhkesjiej.

Ov-våajnoes jarnge

Jaepien 2050 dagke ij vielie «Vuelien hñejmen» bñjre soptsesth goh akte saernie. Institusjovne iemie bieline eatnamistie sjñdteme – goh aernie låavthgåetesne. Dan åvteste mijjiej veeljimh sijtem organiseeredh 2026, Áilen lea dääarjoabparaate rudtjesne. Dñhte maahta sov tjeahposte jñiedh dan åvteste jñielemevåaromem bigkimh.

Guhkies åeliedimmie

Daate visjovne ij saetnies sjñdth jñjtsistie. Dñhte kreava mijjiej daan biejjien doestebe guhkiebasse ussjedidh goh minngebe budsjedtejaapan. Tjoeerbe jáåhkesjidh kultuvrem bigkedh finkese, jñh dñeneste destie Áile edtja reebledh.

Vueliepolitihkeles vuajnoe

Lutnjeme minngebe boelverse

Saemiedigkie jñjtjemse åelede akten 25-jaepienperspektijvese barkosne vueline. Mijjiej daam soejkesjem nænnoestibie mearan daejrebe mijjen mandaate lea annjebodts, men aerpie lea ihkuve. Mijjen ulmie lea dñhte biejjie Vuelien hñejme sov 25-jaepien heevehtimmiem heevehte, dellie baakoetjñerte goh «fragmenteereme» edtja ammesbaakojne årrodh.

Uvtelassh r  ajvarimmide

1. Goerehtalledh (Vuarjasjidh)

- **V  jhtenjaepien statusereektehtsh:** Vihties vuarjasjimmieh juktie m   ledh mejtie mijjieh reaktoe otnjegisnie.
- **Boelvereeeknehl  hkoe:** Sertiestimmiem aerpievuekien daajroste boelvi gaskem m   ledh.

2. Konsolideeredh (Gorredidh)

- **Foentetseegkeme:** Barkedh ihke Vueliefoente maahta j  jtjemse finansieeredh j  jtse beetnegigujmie.
- **Institusjonelle vi  dteldimmie:** Tjirkedh Vuelien h  jme laakevi  dteldihkie institusjovnine sj  dta.

3. Ekspandeeredh (Globaliseeredh)

- **Saepmie goh veartenejarng:** Institusjovnem tseegkedh goh veartenen uvtemes maahtoejarng aalkoe   lmegegusihkese.

Kapihtele 12: Geajnoeveeljeme – D  hte praktihkeles saetniedehteme

Soejkesjistie veeljemasse

Doh aarebi kapihtelh vuesiehtieh man   vteste Vuelien h  jme lea daerpies. D  hte minngebe digkiedimmie tjuara dan   vteste   rrodh guktie edtja soejkesjem saetniedehtedh. Gyhtjelasse ij leah mejtie vuelie n  nnoes  bpoe vaarjelimmiem, buerebe sertiestimmiem, tj  lkebe reeremereaktam j  h vielie iktedamme infrastruktuvrem daarpesjh. Gyhtjelasse lea magkeres hammoe mij maahta daam d  edtem guedtedh.

R  ektesisnie geajnoeveeljeme golme modelli gaskem tj   dtje. D  hte voestes lea ellies tseegkeme aktede j  jtjeraarehke institusjovneste j  jtse mandaatine, j  jtse   vtehkinie j  h ellies d  edtime seabradahkelaavenjassen   vteste. D  hte mubpie lea vielie gaertjiedamme modelle, gusnie s  emies funksjovnh tseegkesuvvieh, mearan jeatjah loetesuvvieh laavenjostosne daaletje festivaaligujmie, v  arhkojne,    hpehtimmiebyjresigujmie j  h kultuvreinstitusjovnigujmie. D  hte g   lmede lea tsiehkiem j   rhkedh guktie lea daan biejjien. Aaj daate lea veeljeme, men dellie d  hte lea veeljedh fragmenteerem j   rhkedh.

V  jhte suerkieh tjuerieh saaht guktie ektesne   rrodh; joejkijh j  h aerpievuekien guedtjeh, b  j  hkoehthimmieh j  h orrebaantedimmieh,    hpehtimmie j  h lierehtimmie, scenah j  h

öörnedæjjah, jñh vâarhkoe jñh bâarasâbpoe baantedimmieh. Vuelien hñejme ij edtjh laavenjasside vaeltedh dejstie byjresijstie mah joe leah vueliem jielije höölteme, men ektiedimmide dej gaskem nænnoestidh, jñh dejtie gâaroos sijjide dievhtedh mah daan biejjien elliesvoetem viesjiehtâbpoe darjoeh.

Vueliepolitihkeles vuajnoe

Tjñelke syjhtedasse, saetniedehteme njeptjie jñeptjie. Saemiedigkie vâaroemasse beaja ulmie lea jñjtjaraarehke saemien institusjovnem vualan tseegkedh ellies dñedtime vaarjelimmien, sertiestimien, dâarjoen jñh evtiedimmien âvteste. Jis ij ellies beetnehdâarjoem dallatjinie âadtjoeh, maahta gaertjiedamme aalkovem jââhkesjidh goh sertiestimmie. Ij nullealternatijvem utnieh goh jearsoe jñh reaktoe. Ij maehtieh vuelien bâetijem æjkiem tjirkedh jis jâarhka beetnehvierhtieh dâarjodh smaave bæhtine.

Uvtelassh râajvarimmide

1. Goerehtalledh (Tjñelkestehtedh)

- **Beetnehdâarjoemodellh:** Golme modellh âasine ellies tseegkemasse darjodh, gaertjielidhkie aalkovinie jñh nullealternatijvine, tjñelke buerkiestimmine dejstie funksjovnijste mejtie fierhte njeptjie maahta guedtedh.
- **Rââllaraasth:** Tjñelkestehtedh maam Vuelien hñejme edtja jñjtje darjodh, maam edtja laavenjostosne mubpiegugmie loetedh, jñh mah laavenjassh mah annje edtjeh daaletje aktööri luvnie ârrodh.
- **Vijhtesuerkiemodelle:** Mandaatem sjñerelaakan ektiedidh joejkijidie, bæjhkoehimmide, ööhpehtæmman, scenide jñh öörnedæjjide jñh vâarhkose, guktie institusjovnen funksjovne tjyölkehke sjædta.

2. Konsolideeredh (Âeliedidh)

- **Æjviegieje:** Ellies tseegkemem eevtjedh goh soejkesjen uvtemes saetniedehteme, dan âvteste dñhte lea dñhte aajnehke modelle mij maahta dam ellies seabradahkelaavenjassem guedtedh.
- **Sertiestimmiemodelle:** Jis ij ellies beetnehdâarjoem âadtjoeh voestes æjkien, unnebe modellem tseegkedh goh tijjegaertjiedamme evtiedimmie, ij goh ihkuve öörnege.
- **Laavenjostoelatjkoeh:** Âeliedihks latjkoeh darjoeh daaletje aktöörigugmie vâarhkoen, lierehtimmien, öörnedæjjalaavenjostoen, produsentelihtsi jñh distribusjovnen bijre.

3. Ekspandeeredh (Tseegkedh)

- **Jijjtjeraarehke institusjovne:** «Vuelien hiejme» tseegkedh goh jijtse institusjovne saemien stuvreminie, vihties åvtehkigujmie jñh tjñelke seabradahkelaavenjassine.
- **Njieptjiej njieptjiej tseegkeme:** Funksjovnde bigkedh akten öörnegen mietie gusnie reaktah, vñarhcoe, dñarjoeabparaate jñh sertiestimmie vijries ekspansjovnen åvtelen bñetieh.
- **Abpesaemien laavenjostoe:** Doh voestes vihties laavenjostoesijjieh laanteraasti rastah tseegkedh guktie maahta Vuelien hiejme evtiedidh goh saemien infrastruktuvre, ij ajve goh nñörjen rñajvarimmie.